

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: klassiõpetaja

Pille Arro
NÜÜDISAEGSE ÕPIKÄSITUSE VÄLJENDUMINE ESIMESTE KUNI NELJANDATE
KLASSIDE ÕPILASTE KIRJUTISTES KOLME EESTI KOOLI NÄITEL
magistritöö

Juhendaja: peaspetsialist Maria Jürimäe

Tartu 2018

Sisukord

Sissejuhatus	4
Nüüdisaegse õpikäsituse mõiste ja väljundid	5
Õpikeskkond	6
Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused	8
Metoodika.....	9
Valim	9
Andmekogumine	9
Andmeanalüüs	10
Tulemused	10
Turvalisus	12
Õppimine ja õpetamine.....	12
Õppeained.	13
Õppimisviisid.....	13
Õppe korraldus.....	14
Liikumine.....	15
Suhted	16
Suhted täiskasvanutega.	17
Suhted õpilastega.	18
Keskkonna struktuurid.....	19
Ruumid ja rajatised.	19
Tunnitöö välised tegevused.....	20
Esteetika.	21
Arutelu.....	22
Õpikeskkonna aspektid õpilaste kirjutistes.....	22
Nüüdisaegsest õpikäsitusest tulenevad haridusuuendused õpilaste kirjutistes.....	24
Uurimistöö piirangud.....	25

Kokkuvõtteks	26
Summary	27
Tänusõnad	28
Autorsuse kinnitus	28
Kasutatud kirjandus	29
Lisa 1. Näide õpilase kirjutisest	32
Lisa 2. Näide kodeerimisest	33
Lisa 3. Exceli arvutustabel	34

Sissejuhatus

Rahvusvahelise õpitulemuslikkuse hindamisprogrammi PISA 2015. aastal tehtud uuringu tulemused näitavad, et Eesti põhikooliõpilaste tase on maailma parimate seas ja Euroopa absoluutses tipus (Tire et al., 2016). Paraku vastas Rumma (2017) uuringus vaid 37% õpilastest, et nad käivad hea meelega koolis. Sama uuringu järgi olid olulisemateks õpilase koolirõõmu mõjutajateks innovaatilisus ehk kooli uuendusmeelsus, õppetöö tähenduslikkus ning õpilaskeskne õpikäsitus. Põhikooli riikliku õppekava (2011) järgi on põhikooli ülesandeks muuhulgas luua õpilasele eakohane, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetaks õppija õpihimu arengut ning loovat eneseväljendust.

See, kas õpilasele meeldib koolis käia mõjutab suurel määral seda, kui võrd on nad motiveeritud pärast koolikohustuse lõppemist edasi õppima ehk kas õpilasest saab elukestev õppija. Elukestvat õpet on peetud majandusliku jõukuse ja ühiskonna arengu võtmeks kiiresti muutuvas ning tehnoloogiliselt arenevas maailmas (vt nt Calouste Gulbenkian Foundation, 2002). Elukestev õppija on ühiskonnale oluliseks väärtuseks, mistõttu on koostatud Eesti elukestva õppe strateegia, mille eesmärgiks on luua kõigile Eesti inimestele nende vajadustele ning võimetele vastavad õpivõimalused kogu eluks, et tagada neile isiksusena väärika eneseteostuse võimalused ühiskonnas, töö- ja pereelus (Eesti elukestva õppe strateegia 2020, 2014).

Eestis on haridusuuendusega tegeldud 1920ndatest aastatest (Eisen, 1995). Juba siis, pea 100 aastat tagasi, peeti oluliseks üldõpetuse teostamist nooremas kooliastmes, õpilaste mitmekülgsemat hindamist ja sotsiaalse kasvatuses süvendamist (Eisen et al., 1990). Tänapäevased haridusuuendajad selgitavad, et õppimise olemust vaadeldakse tihti liiga kitsastes raamides, seostatades seda vaid õppekava ja õpetaja suunamise järgi õppimisega ning, et õppimine võib toimuda väga erinevates keskkondades ja erinevatel eesmärkidel (Leijen et al., 2017).

Eesti haridussüsteemis toimub pidev meetodite uuendamine ning nüüdisaegse õpikäsituse koolidesse sisse viimine. Kuigi haridusuuendustest saavad osa kõik haridussüsteemiga seotud olevad inimesed, on uuenduste sihtgrupiks eelkõige õpilased. Seetõttu on uurimisprobleemiks, kui võrd on tehtud haridusuuendused märgatavad ka õpilastele. Probleemist tulenevalt on käesoleva magistritöö eesmärgiks uurida, mis meeldib esimeste kuni neljandate klasside õpilastele nende kooli juures ning kui võrd nimetavad nad seejuures nende koolis rakendatud haridusuuendusi.

Magistritöö eesmärgist lähtuvalt on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

- 1) Milliseid õpikeskkonna aspekte nimetavad esimeste kuni neljandate klasside õpilased oma kirjutistes?
- 2) Kas ja mille poolest erinevad linna-, äärelinna- ja maakooli õpilaste nimetatud õpikeskkonna aspektid?
- 3) Kas õpilased nimetavad oma koolis rakendatud haridusuuendusi?

Käesolev töö koosneb neljast osast. Töö esimeses osas antakse ülevaade töös kasutatud põhimõistetest ning varasematest uurimustest. Teises osas kirjeldatakse empiirilise uurimuse valimit, andmete kogumist ja andmeanalüüsi. Kolmandas osas antakse kirjeldav ülevaade saadud tulemustest ning töö neljandas osas arutletakse esitatud tulemuste üle.

Nüüdisaegse õpikäsituse mõiste ja väljundid

Eesti elukestva õppe strateegias (2014) on õpikäsitust defineeritud, kui arusaama sellest, millistel eesmärkidel ja mil viisil õppimine toimub ning millistes suhetes on õppeprotsessis osalejad. Kui räägime nüüdisaegsest õpikäsitusest, mõtleme selle all enamasti sotsiaalkonstruktivistlikku õpiprotsessi. Nüüdisaegse õpikäsituse mõiste asemel kasutataksegi mõnikord hoopis mõistet *konstruktivistlik õpikäsitus* või ka *muutuv õpikäsitus* (Eisenschmidt et al., 2017). Konstruktiivistliku õpikäsituse kohaselt peetakse õppimist aktiivseks protsessiks, mis algab kogemisest ja selle kogemuse tõlgendamisest. Enda senise maailmapildi kontekstis konstrueerib õppija oma olemasolevatele teadmistele uued teadmised (Bransford, Brown, & Cocking, 2000). See tähendab seda, et õpilane tõlgendab ning salvestab informatsiooni lähtuvalt oma eelnevatest kogemustest ja arusaamadest. Konstruktiivistliku õpikäsituse puhul on õppija iseseisev ja aktiivses rollis. Õpetamine on õpilase enda poolt juhitud protsess, kus õpetaja roll on suunav ja toetav (Akpan & Beard, 2016). Mitmed autorid (vt nt Brooks & Brooks, 1993; Richardson, 1997; Cooperstein & Kocevar-Weidinger, 2004) on toonud oma uurimustes välja, et konstruktiivistliku lähenemise keskmeks on õpetaja ja õpilase omavaheline suhtlus, mis võimaldab õpilasel ise oma õpiprotsessi juhtida, seades eesmärgiks omandada uusi teadmisi ja oskusi, kasutades seejuures juba olemasolevaid (Orbanić et al., 2016). Õppijakeskses õpikäsituses kasutatakse elulistel probleemidel põhinevaid autentseid ülesandeid, mis annavad õpilastele kätte selge eesmärgi kuid erinevad võimalused probleemi lahendamiseks ning õpitava omandamiseks (Smit, de Brabander & Martens, 2014). Bolhuis (2003) on oma artiklis kirjeldanud õppimist tänapäeval kui sotsiaalset nähtust, kus: (1) kohandatakse isiklikke eesmärgi vastavalt teiste inimeste ootustele; (2) koos õppimisel on

tähtis roll; (3) uue info saamisel analüüsitakse kriitiliselt olemasolevat, püüdes varasemast pärinevat olulist informatsiooni säilitada, kuid konstrueerides vajadusel olemasolev ümber.

Õpikeskkond

Kooli peamiseks ülesandeks on õppetegevuste läbi viimine, mistõttu võime käsitleda kooli õpikeskkonna mõiste all. Uuringud tõestavad, et õpikeskkonna kvaliteet ja õppijate õppetöösse kaasamine on omavahel tihedalt seotud (National Research Council, 2004). Shernoffi (2016) uurimus näitab, et õppijate motivatsiooni ja positiivsete suhete toetamine klassiruumis mõjutavad õpilaste kaasatust õppetöösse, mis omakorda mõjutab tajutavat õppimist. Hattie (2012) on tõestanud, et soodsa õpikeskkonna ja eduka õppimise üheks olulisimaks teguriks on õpetajate ja õppijate omavahelised head suhted, vastastikune usaldus ja vaba õhkkond. Õpetaja peaks olema õppija jaoks usaldusväärse toetaja rollis, kes aitab õppijat tema eesmärkide poole. Allen jt (2013) uurisid õpilaste ja õpetajate omavahelise suhtluse seost õpitulemustega. Uurimusest selgus, et õpilaste ja õpetajate omavaheline hea suhtlus mõjub positiivselt klassikliimale ning omakorda ka õpitulemustele. Mitchell ja Bradshaw (2013) väidavad, et sellise õpikeskkonna kujundamine, kus õpilased tunnevad ennast hästi, on positiivselt seotud õpilaste õpitulemustega ning nad on seisukohal, et õpetajapoolne hoolivuse väljendamine aitab kaasa õppimist soodustava keskkonna tekkimisele. Seega on oluline seisukoht, et õpikeskkonnal on mõju õpiprotsessile ja selle tulemuslikkusele. Ebasobiv õpikeskkond võib aga vastupidiselt õppimist ja tulemuslikkust pärssida (Ambrose, Bridges, DiPietro, & Lovett, 2010; Pascarella & Terenzini, 2005).

Õpikeskkonda on Põhikooli riiklikus õppekavas (2011) defineeritud kui õpilasi ümbritsevat vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased õpivad ja arenevad. Seejuures on õpikeskkonna ülesandeks toetada õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks. Õpikeskkonda (*learning environment*) käsitletakse mitmesuguste autorite poolt erinevate mõistetega. McBer (2001) kasutab õppimist soodustava õpikeskkonna kirjeldamiseks terminit „klassikliima“ (*classroom climate*). Mitchell ja Bradshaw (2013) kasutavad õpikeskkonda käsitledes terminit „koolikliima“ (*school climate*). Nii nagu käsitletakse õpikeskkonda mitmesuguste autorite poolt erinevate terminite läbi, nii ei ole õpikeskkonnal ka ühest definitsiooni. Koolikliimat on käsitletud läbi organisatsiooni kliima selgituse. Tagiuri (1968) defineerib organisatsiooni kliimat läbi organisatsiooni sisekeskkonna kvaliteedi näitajate, mida selle liikmed kogevad ning mis mõjutab nende käitumist. Nende näitajate süstematiseerimiseks on Tagiuri (1968) esitanud neljal komponendil põhineva taksonoomia, mille komponentideks on: (1) ökoloogia – koolikliima füüsilised ja materiaalsed

aspektid, mis on väliselt nähtavad; (2) miljö – inimeste ja gruppide omadused; (3) sotsiaalne süsteem – inimeste ja inimgruppide vahelised suhete mustrid; (4) kultuur – uskumused, väärtused, kognitiivsed struktuurid, ootused.

Põhikooli riiklik õppekava (2011) toob õpikeskkonna definitsiooni juures välja kaks osa – (1) sotsiaalne ja vaimne keskkond ning (2) füüsiline keskkond. Seejuures sätestatakse punktid, mida peab kool silmas pidama nimetatud keskkondade kujundamisel. Lisaks tuuakse välja, et õppetegevust võib korraldada ka väljaspool kooli ruume, virtuaalses õppekeskkonnas ning, et õppekeskkonnaks peetakse ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimivaid mõjutusi (Põhikooli riiklik õppekava, 2011). Hiemstra (1991) selgitab, et õppekeskkonnaks on kõik ümbritsev füüsiline keskkond, koos emotsionaalsete või psühholoogiliste oludega ja on mõjutatud sotsiaalsetest või kultuurilistest teguritest. Shernoff (2016) pakub õppimist toetava õpikeskkonna saavutamiseks välja järgnevad tegevused: (1) austada üksikute õpilaste huve ja vajadusi; (2) anda õpilastele võimalus osaleda õppetegevuste ettevalmistamisel; (3) luua õpikeskkond autentseteks koostööks, milles iga õpilane mängib olulist rolli ja kus tema panust hinnatakse. Indiana Ülikoolis viidi läbi uuring selgitamaks füüsilise klassiruumi rolli aktiivse ja koostöise õppimise hõlbustamiseks (Morrone et al., 2014). Uuringu tulemused näitasid, et klassiruumi kujundusel oli õppimisele ja õpetamisele positiivne mõju, kuid seda vaid hea planeerimise ja eeltöö korral. Hästi kujundatud klassiruumid mitte ainult ei aita kaasa koostöö ja õpihuvi suurenemisele, vaid suurendab ka õpilaste aktiivset osalemist õppetöös (Niemeyer, 2003).

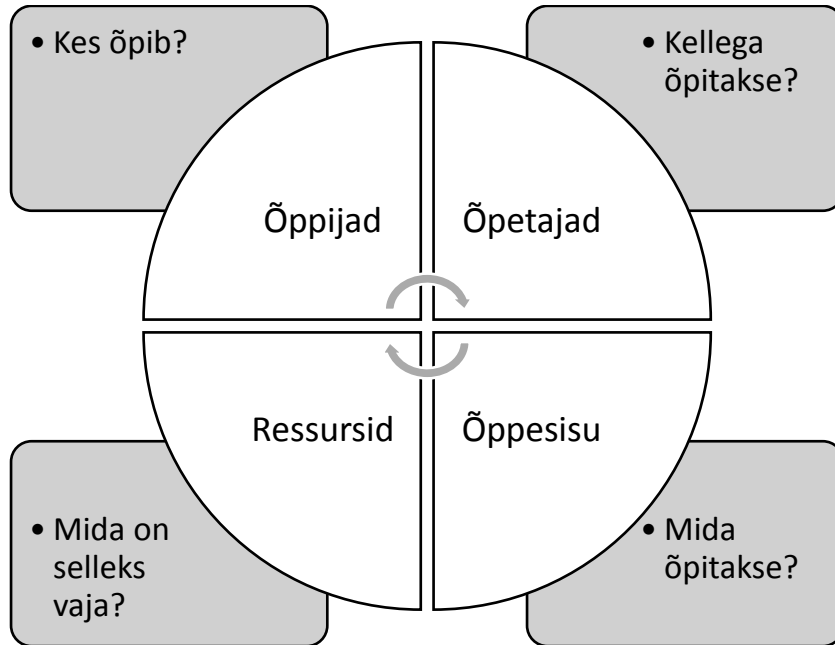
Märja, Lõhmus ja Jõgi (2003) on välja toonud neli tegurit (vt tabel 1), mis mõjutavad õpikeskkonna kujunemist ning mis on omavahel tihedalt seotud. Nendeks on: (1) füüsilised; (2) sotsioemotsionaalsed; (3) psühholoogilised; (4) intellektuaalsed tegurid.

Tabel 1. Neli tegurit, mis mõjutavad õpikeskkonna kujunemist

Tegurid	Sisukirjeldus
Füüsilised	Õpperuumi kujundus, mööbel ja selle paigutus, ruumi värv, valgustus
Sotsioemotsionaalsed	Inimlik, pingevaba, meeldiv ning usalduslik õhkkond
Psühholoogilised	Koostöö ja suhtlemisvalmidus, vastutus, vastastikune toetamine
Intellektuaalsed	Õppimise eesmärkidega sobivad meetodid, vastavad protseduurid, materjalid ja ülesanded

Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (The Organisation for Economic Co-operation and Development, edaspidi OECD) Haridusuuringute ja Innovatsiooni Keskus (The Centre for Educational Research and Innovation, edaspidi CERI) käsitleb õpikeskkonda

tervikliku ökosüsteemina, mis sisaldab õppetegevust ja õpitulemusi (OECD, 2013). OECD (2013) on välja töötanud õpikeskkonna raamistiku (vt joonis 1), mis koosneb neljast teineteisest sõltuvast komponendist: (1) õppijad; (2) õpetajad; (3) õppesisu; (4) ressursid.

Joonis 1. OECD õpikeskkonna raamistik

Cohen jt (2009) on eelnevate uuringute (Cohen, 2006; Freiberg, 1999) tulemusena kokku võtnud neli peamist õpikeskkonda kujundavat aspekti (vt tabel 2).

Tabel 2. Neli õpikeskkonna aspekti

Mõõde	Sisukirjeldus
Turvalisus	Sotsiaalne ja füüsiline turvatunne, vägivalda taunimine, selged reeglid ja kokkulepped
Õppimine ja õpetamine	Erinevate õppimisviiside pakkumine, abi kättesaadavus, loovuse väärtustamine, koostöine õppimine
Suhted	Toetav õhkkond, õpilaste ja õpetajate omavaheline suhtlus, õpilaste omavaheline suhtlus, koos otsustamine
Keskkonna struktuurid	Kaasaegsed õppematerjalid, esteetiline sisustus, puhtus, õppekava välised tegevused

Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Eesti haridussüsteemis toimub pidev meetodite uuendamine ning nüüdisaegse õpikäsituse koolidesse sisse viimine. Seetõttu on uurimisprobleemiks, kuivõrd märkavad kooliõpilased oma koolis rakendatud haridusuuendusi.

Magistritöö eesmärgiks on uurida, mis meeldib esimeste kuni neljandate klasside õpilastele nende kooli juures ning kuivõrd nimetavad nad seejuures nende koolis rakendatud haridusuuendusi.

Magistritöö eesmärgist lähtuvalt on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

- 1) Milliseid õpikeskkonna aspekte nimetavad esimeste kuni neljandate klasside õpilased oma kirjutistes?
- 2) Kas ja mille poolest erinevad linna-, äärelinna- ja maakooli õpilaste nimetatud õpikeskkonna aspektid?
- 3) Kas õpilased nimetavad oma koolis rakendatud haridusuuendusi?

Metoodika

Valim

Käesoleva uurimuse valimisse kuulusid esimeste kuni neljandate klasside õpilased kolmest Eesti üldhariduskoolist Tartu- ja Harjumaalt. Neist üks linnakool, üks äärelinna kool ning üks maakool. Kokku osales uurimuses 191 õpilast (vt tabel 3). Valim moodustati eesmärgipäraselt, mis tähendab, et uuritavad on valitud kindlate kriteeriumide alusel. Valimisse valitud koolid on juba erinevaid innovaatilisi meetodeid rakendanud. Käesolevas töös on uuringus osalenud koolide nimed asendatud läbivalt vastajate anonüümsuse tagamiseks kooli asukoha järgi.

Tabel 3. Uuritavate andmed

Kool	Asukoht	Uuritavate arv
K1	Linnakool	84
K2	Äärelinna kool	55
K3	Maakool	52

Andmekogumine

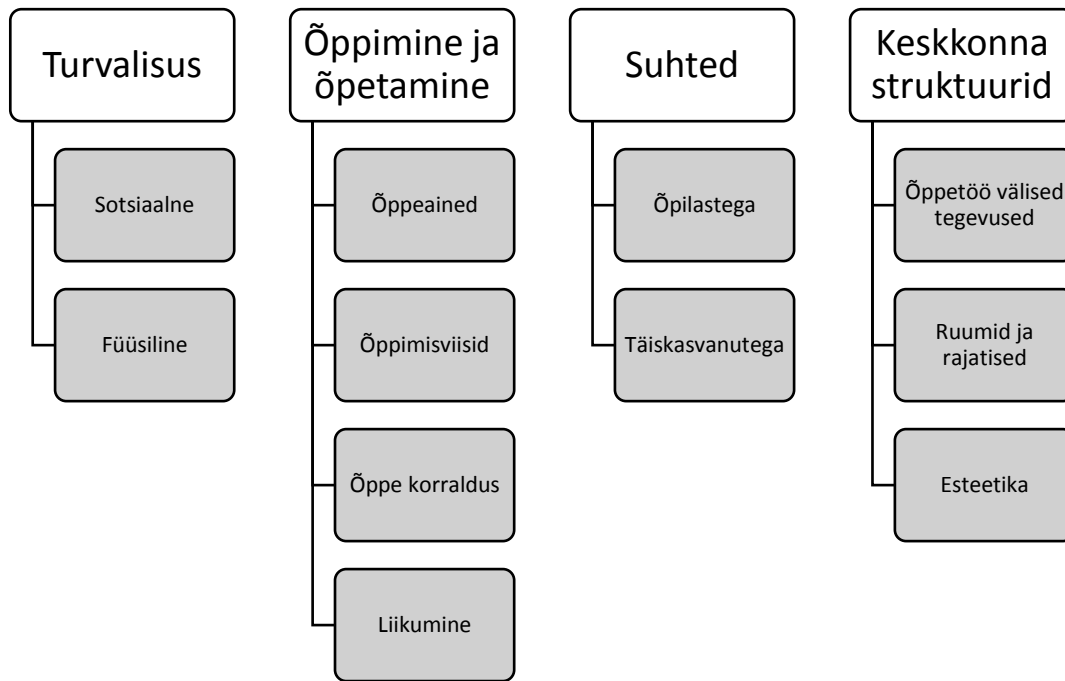
Uuring viidi läbi 2017. aasta novembris ja detsembris seoses Austraalia lugemisoskuse uurija Susan Galletly visiidiga. Andmete kogumiseks paluti õpilastel 12 minuti jooksul vabas vormis kirjutada, mis neile oma koolis meeldib (näide lisas 1). Õpilastele anti teada, et nende kirjutatud töid ei hinnata ning õpetajatega lepiti kokku, et õpilaste nimesid, koole ja klasse ei avalikustata. Anonüümsuse tagamiseks on töös kasutatud pseudonüüme. Õpilastel oli lubatud kirjutada nii inglise kui eesti keeles. Teksti paremaks mõistmiseks on ingliskeelsed tsitaadid tõlgitud eesti keelde ning eesti keelsetes tsitaatides on parandatud õigekirjavead.

Andmeanalüüs

Andmete analüüsimiseks kasutati kvalitatiiv-kvantitatiivset sisuanalüüsi, ühendades omavahel teksti kodeerimise ja koodide arvulise võrdlemise. Kvalitatiivse ja kvantitatiivse lähenemise ühendamine aitab kaasa andmete põhjalikumale esitamisele ning täpsemate uurimistulemuste saavutamisele (Johnson & Onwuegbuzie, 2004). Kvalitatiivse sisuanalüüsi juures keskendus uurija manifestsele sisule – otseselt väljaöeldud ja nähtavad tekstiosad, nt teemad, peamised ideed või tegevused (Kalmus, Linno & Masso, 2015). Kodeerimine toimus kahes etapis, kombineerides omavahel induktiivset ja deduktiivset lähenemist. Esimeses etapis kodeeriti kõik õpilaste kirjutistes esinenud ideed ja teemad sobivaima koodiga. Teises etapis kategoriseeriti saadud koodid eelkõige National School Climate Center'i nelja koolikliima mõõtmise aspektide alusel, tehes omapoolseid mugandusi andmete paremaks süstematiseerimiseks. Õpilaste kirjutiste kodeerimiseks ning koodide kategoriseerimiseks kasutati programmi MAXQDA 11 (näide lisas 2).

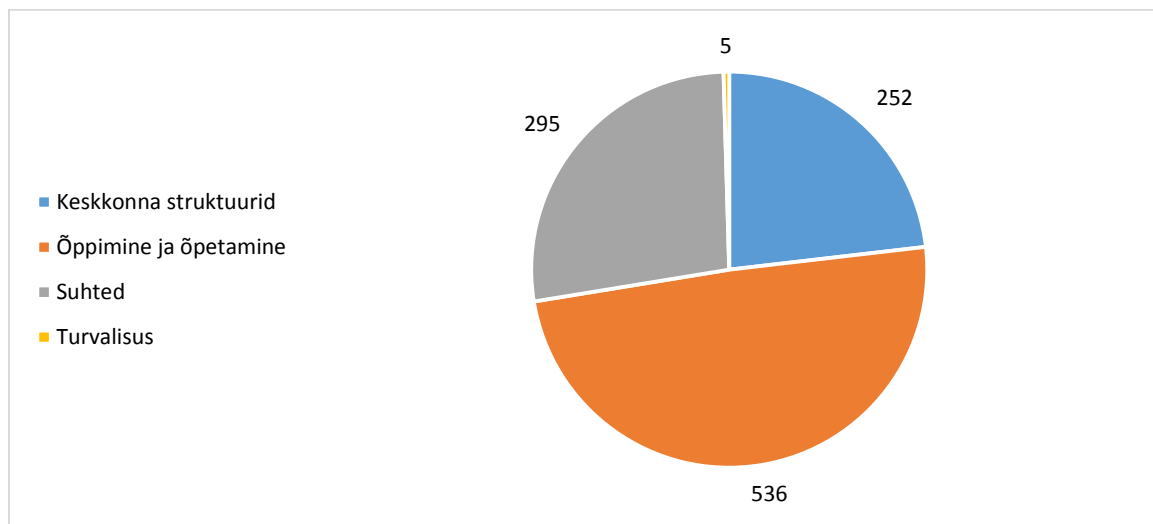
Tulemused

Magistritöö raames läbi viidud uuringu eesmärgiks oli uurida, mis meeldib esimeste kuni neljandate klasside õpilastele nende kooli juures ning kuivõrd nimetavad nad seejuures nüüdisaegsest õpikäsitusest tulenevaid haridusuuendusi. Tuginedes neljale õpikeskkonna aspektile (Cohen et al., 2009), jaotas käesoleva töö autor kodeerimisel tekkinud koodid nelja peakategooriasse: (1) turvalisus, (2) õppimine ja õpetamine, (3) suhted ja (4) keskkonna struktuurid. Iga peakategooria all on välja toodud alakategooriad, mis loodi tuginedes neljale õpikeskkonna aspektile (Cohen et al., 2009), neljale õpikeskkonna kujunemist mõjutavale tegurile (Märja et al., 2003) ning kodeerimisel tekkinud koodirühmadest (vt joonis 2). Alljärgnevalt esitatakse tulemused nimetatud peakategooriate kaupa.

Joonis 2. Peakategooriate jaotus alakategooriateks

Kokku tekkis kodeerimise käigus 1088 koodi, millede jagunemine nelja peakategooria vahel on näidatud joonisel 3.

Joonis 3. Koodide jagunemine nelja peakategooria vahel

Turvalisus

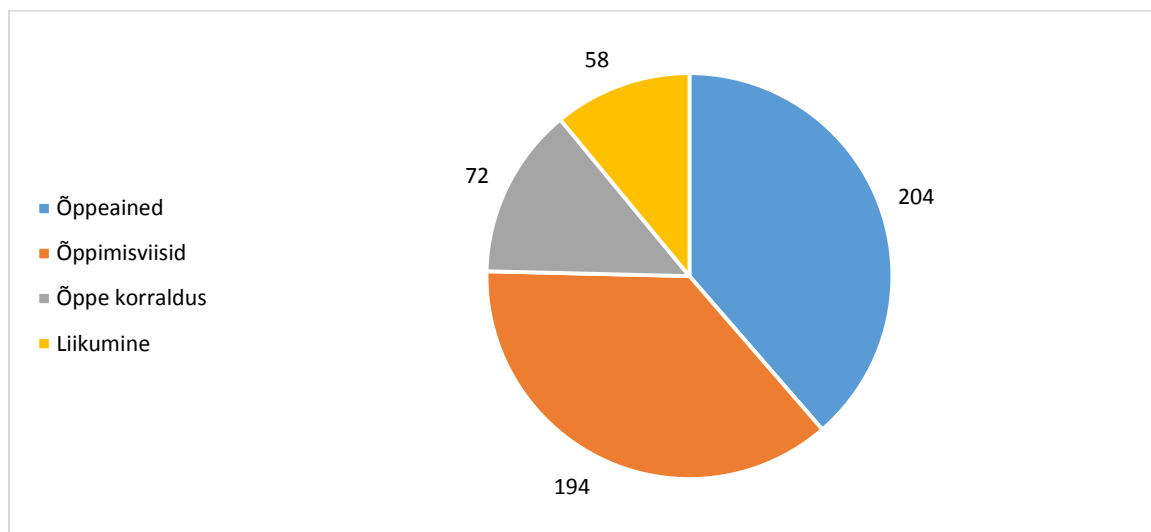
Turvalisuse aspekti tõid uuringus osalenud õpilased välja viiel korral. Neist kaks väidet kirjeldasid füüsilise vägivalda ning kolm sotsiaalse ehk suulise kiusamise puudumist. Üks õpilastest pidas seda naljakaks, et tema koolis kiusamist ei eksisteeri.

See on naljakas, et keegi kedagi ei kiusa. (K1)

/.../ vägivalda ei kasutata, keegi ei ähvarda /.../ (K1)

Õppimine ja õpetamine

Õppimise ja õpetamise kategooria alla liigendus 536 koodi, mis jaotati töö autori poolt nelja rühma: õppe korraldus, õppimisviisid, õppeained ja liikumine (vt joonis 4).

Joonis 4. Koodide jaotumine õppimise ja õpetamise kategoorias.

Töö autor jättis 8 koodi eraldiseisvaks, mis olid seotud koolitundide iseloomustustega. Õpilased kirjutasid oma töödes, et neile meeldivad huvitavad, toredad, lahedad ja tegevusi täis tunnid.

Mulle meeldib kooli juures see, et tunnid on huvitavad ja tegevusi täis. (K3)

Alljärgnevalt edastatakse eelpool nimetatud nelja rühma tulemused koodide arvu järgi.

Õppeained.

Õppimise ja õpetamise kategooria kõige suurem rühm oli seotud koolitundide ja õppeainete nimetustega. Õppeainete rühma alla kuulus 204 koodi, millest seitsme puhul mainisid õpilased, et neile meeldivad koolis tunnid, kuid ei täpsustanud, milline tund neile meeldib. Ülejäänud 197 koodi jagunesid 9 õppeaine vahel (vt tabel 4). Kõige enam nimetati õpilaste kirjutistes kehalist kasvatust (49 koodi), matemaatikat (45 koodi) ning kunsti- ja tööõpetust (40 koodi).

Tabel 4. Õppeainete koodide jaotumine koolide kaupa.

Õppeaine	Linnakool	Äärelinna kool	Maakool	KOKKU
Kehaline kasvatus	19	10	20	49
Matemaatika	24	7	14	45
Kunsti-/tööõpetus	26	2	12	40
Inglise keel	3	8	7	18
Loodusõpetus	6	2	4	12
Eesti keel	5	3	3	11
Draamatund		8		8
Arvutiõpetus			7	7
Muusikaõpetus	2	3	2	7
KOKKU	85	43	69	197

Mõnel juhul ka põhjendati, miks üks või teine õppeaine meeldib.

Minule meeldib kooli juures matemaatika, sest ma õppisin juba 5-6 aastaselt 20 piires arvutamist. (K3)

Mulle meeldib ka kehaline kasvatus, sest ma olen spordis hea, ma jooksen väga kiiresti ja hüppan kaugust ka hästi. (K1)

Õppimisviisid.

Õppimisviiside alla paigutus 194 koodi, millest 104 linna-, 65 äärelinna- ja 25 maakooli õpilaste kirjutistest. Alljärgnevas tabelis on välja toodud koodid, mis esinesid rohkem kui kaks korda (vt tabel 5). Koodid, mis esinesid vähem, on kokku võetud mõiste „muud“ all.

Tabel 5. Õppimisviiside koodide jaotumine koolide kaupa.

Õppimisviis	Linnakool	Äärelinna kool	Maakool	KOKKU
Õppimine väljaspool klassiruumi	12	38	2	52
Õppimine	22	7	1	30
Lugemine	11	8	4	23

Mängimine	17		1	18
Targaks saamine	9	1	2	12
Joonistamine	9		2	11
Meisterdamine	8			8
Kirjutamine	2	2	3	7
Arvutamine	4		2	6
Tagasiside saamine	2	2		4
Muud	8	7	8	23
KOKKU	104	65	25	194

Õppimisviiside all oli kõige populaarsemaks kategooriaks õppimine väljaspool klassiruumi, mille alla kuulusid õppereisid, õuetunnid ja võistlused.

Minu koolis tehakse klassireise. Minu lemmikud on metsaskäigud aga teater on ka tore. (K2)

Me õpime koolis mõnikord õues värske õhtu käes, rõõmuga ja süvenenult. (K2)

Mängimise all täpsustasid mõned õpilased, et neile meeldivad liikumismängud (3 koodi) ning internetipõhine õppemäng Kahoot! (7 koodi).

Mulle meeldib kooli juures see, et me mängime vahepeal tunnis ka ja teeme liikumisharjutusi. (K1)

Kahoot! on lahe telefonimäng, sest seal saab õppida. (K1)

Mõiste „muud“ alla kuulusid näiteks tahvlile kirjutamine, enda kirjutatud töö vaatamine, rühmatööd, arutelud, filmide vaatamine ning töölehtede täitmine.

Koolis me õpime lõbusalt ja teeme koostööd. Me saame omavahel arutada, mida meie millestki arvame. (K2)

Mulle meeldib vaadata enda tehtud tööd. Näiteks täis kirjutatud paberilehte. (K1)

Õppe korraldus.

Õppe korralduse alla liigendus 72 koodi, millest suurima osa moodustasid vahetunniga seotud koodid (50 koodi). 28-l korral mainisid õpilased, et vahetund meeldib neile, kuid lisaks kirjeldati 22-l korral ka vahetunni tegevusi. Neist enim nimetati vahetunnis õues käimist.

Vahetunnis saab mängida lauatennist, saab õues käia ja palju muud huvitavat. (K1)

Mulle meeldib ka õuevahetund, sest siis on lõbus ja on üsna värske õhk. (K1)

Õppe korralduse alla kuulusid ka järgnevad koodid: koolivaheajad, üldõpetus, hästi tehtud tunniplaan, 45-minutiline tund ning eelkell.

Kui tavalises koolis on matemaatika, eesti keel, loodusõpetus ja inimeseõpetus eraldi tunnid, siis minu koolis on nende asemel üldõpetus. (K2)

Liikumine.

Liikumise alla liigendus 58 koodi. 12 koodi puhul mainisid õpilased, et neile meeldib sport ning 8 koodi puhul, et neile meeldib liikumine, täpsustamata sealjuures liikumistegevusi. Kahel juhul mainiti liikuma kutsuva kooli programmis osalemist. Ülejäänud 36 koodi kirjeldasid liikumistegevusi ning vahendeid pisut täpsemalt, mistõttu edastatakse need alljärgnevas tabelis (vt tabel 6).

Tabel 6. Liikumistegevuste ja vahenditega seotud koodide jaotumine koolide kaupa.

Liikumistegevused	Linnakool	Äärelinna kool	Maakool	KOKKU
Vunkimine	10			10
Pallimängud	5	2	3	10
Aktiivsed vahetunnid	6			6
Liikumisvahendid	4	1		5
Liikumisbingo	2			2
Jooksmine		1	1	2
Tantsimine	1			1
KOKKU	28	4	4	36

Liikumistegevustest oli kõige enam nimetatud vastuseks vunkimine, mille alla kuuluvad Liikuma Kutsuva Kooli programmi raames koostatud liikumisaktiivsust suurendavad tegevused. Seda nimetati vaid linnakoolis, kus see valmisse kuulunud koolidest ainsana aset leiab.

Mulle meeldib koolis veel see, et siin on väga palju aktiivseid tegevusi ehk vunk. (K1)

Teiseks sama populaarseks vastuseks olid pallimängud, mille alla kuulusid lauatenis, korvpall, jalgpall, sulgpall ja rahvastepall. Kaks õpilast ei täpsustanud, millised pallimängud neile meeldivad.

Minu koolis on palju lähedaid asju. Näiteks saame me õues õppida ja korvpalli mängida. (K2)

Ja veel meeldib kehaline, sest seal teeme palju pallidega. (K3)

Kuuel korral nimetati ka aktiivseid vahetunde.

Vahetunnis meeldib mulle ka aktiivseid asju kaasa teha. (K1)

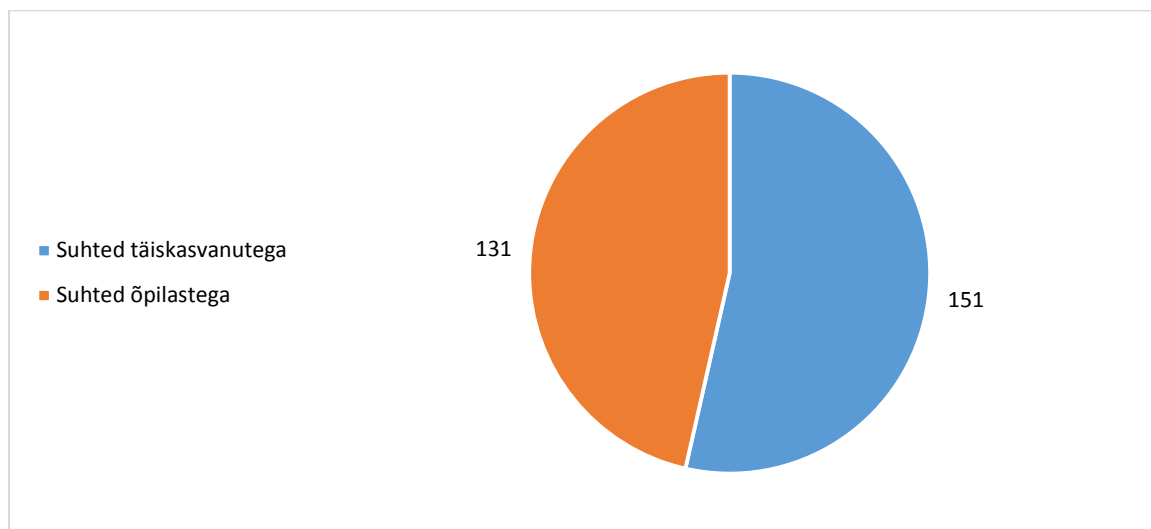
Viiel korral nimetasid õpilased oma kirjutistes erinevaid liikumisvahendeid, mida saab vahetundides aktiivseks tegevuseks kasutada. Sinna alla kuuluvad võimlemispallid, hüppenöörid ja keksukastid. Kahel korral liikumisvahendeid ei täpsustatud.

Mulle meeldib, et meie koolis on ka liikumisvahendid. (K1)

Vahetundides saab hüppenööride ja sulgpallidega mängida. Klassides on mängu ja võimlemispalle. (K1)

Suhted

Suhete kategooria alla liigendus 295 koodi, mis jagunesid kahte suuremasse rühma: suhted õpilastega ja suhted täiskasvanutega (vt joonis 5).

Joonis 5. Koodide jaotumine suhete kategoorias.

Lisaks kuulusid siia alla ka koodid, mis kirjeldasid üldiselt koolis olevaid inimesi, täpsustamata, kas mõeldakse selle all õpilasi või täiskasvanuid: rõõmsad, toredad ja sõbralikud inimesed. Neid koode oli kokku 13, millest 8 äärelinna kooli, 4 linnakooli ning 1 maakooli õpilaste kirjutistest.

Mulle meeldib õpetaja Meeli sest ta on sõbralik, rõõmus ja tal on koer. (K2)

Suhted täiskasvanutega.

Kahest suuremast rühmast oli suurema koodide arvuga rühm, kuhu alla kuulusid koolis töötavate täiskasvanutega seotud koodid. 149 koodi selles rühmas olid seotud õpetajatega, üks kood direktoriga ning üks kood treeneriga.

Meil on väga hea direktor. Ta aitab alati mind ja teisi. (K2)

Õpetajatega seotud koodidest 97 kirjeldasid õpetajate iseloomuomadusi, jagunedes 13 erineva koodi alla (vt tabel 7). Nii linna- kui äärelinna kooli õpilased nimetasid kumbki 41 õpetajate iseloomuomadustega seotud omadussõnu, maakooli õpilased nimetasid 15. Linna- ja maakooli õpilaste seas oli õpetajate iseloomustamiseks kõige populaarsemaks omadussõnaks „tore“ ning äärelinna kooli õpilaste seas „sõbralik“. Kõige populaarsemad omadussõnad olid kokkuvõttes tore (31 koodi), hea (16 koodi) ja sõbralik (15 koodi).

Tabel 7. Õpetajate iseloomuomaduste koodide jaotumine koolide kaupa.

Iseloomuomadused	Linnakool	Äärelinna kool	Maakool	KOKKU
Toredad õpetajad	21	4	6	31
Head õpetajad	3	11	2	16
Sõbralikud õpetajad	2	13		15
Lahked õpetajad	6		3	9
Rõõmsad õpetajad	2	4	1	7
Targad õpetajad	1	3		4
Lahedad õpetajad	2	2		4
Kenad õpetajad	2	1		3
Naljakad õpetajad		1	1	2
Ilusad õpetajad	1		1	2
Mängulised õpetajad		1		1
Innustavad õpetajad		1		1
Rahulikud õpetajad	1			1
KOKKU	41	41	15	97

Kümme koodi käsitletavast rühmast olid seotud konkreetse õpetajaga. Viis õpilast kirjutasid, et neile meeldib koolis nende klassijuhataja, kolm õpilast nimetasid oma inglise keele õpetajat ning kaks õpilast oma matemaatikaõpetajat.

Mulle meeldivad meie kooli õpetajad, eriti meie klassijuhataja. (K1)

Mu õpetajad on väga head ja minu inglise keele õpetaja on parim. (K2)

Õpetajatega seotud olid veel viis koodi, mis olid täpsemalt seotud õpetajate tegevustega.

Kolm õpilast kirjutasid, et neile meeldib see, et õpetaja neid aitab.

Kui sul on mure, siis õpetaja saab sind aidata. (K2)

Mulle meeldib koolis see, et järelvastata saab, õpetajad aitavad kui ei saa aru, kui uut teemat hakkame õppima siis õpetaja seletab kõik ära ja annab nippe kuidas lihtsam oleks. (K1)

Üks õpilane mainis, et talle meeldib see, et tema õpetaja ei karju ning üks õpilane kirjutas, et tema matemaatikaõpetaja annab mõnikord kommi.

Mõnikord jagab meie matemaatikaõpetaja kommi. (K1)

Suhted õpilastega.

Suhete kategooria teine rühm oli seotud õpilaste omavaheliste suhetega. Kokku tekkis sellesse rühma 131 koodi, millest 56 koodi linna-, 40 äärelinna- ja 35 maakooli õpilaste kirjutistest.

Suurima osa sellest rühmast – 109 koodi – moodustasid sõpradega seotud kirjutised.

Seejuures 83 neist ei kirjeldanud täpsemalt, mida neile sõpradega koos teha meeldib, vaid et neile lihtsalt meeldib sõpradega koos olla ja ühiselt aega veeta.

Koolis on meil sõbrad kellega saab vahetunnis koos olla. (K2)

Mul on koolis palju sõpru kellega aega veeta. (K1)

Mulle meeldib kooli juures see, et ma saan olla sõpradega. (K3)

12 õpilast kirjutasid, et koolis meeldib neile koos sõpradega mängida.

Sõbrad on toredad ja nendega saab mängida. (K1)

Mulle meeldib kooli juures see, et, ma saan sõpradega kokku ja siis saame koos midagi mängida. (K3)

Seitse õpilast kirjutasid, et nende parim sõber käib samas koolis või klassis.

Mulle meeldib minu klass, sest siin on head sõbrad ja mulle meeldib veel oma kõige parema sõbraga koos tööd teha. (K1)

Koolis on mu parim sõber ning siin on ka palju teisi sõpru. (K1)

Viis õpilast kirjutasid, et koolist saab uusi sõpru. Seda mainiti kõigis kolmes koolis.

Ja mulle meeldib sõprus, sest ma saan uusi sõpru ja ma saan hästi läbi uute sõpradega. (K2)

Lisaks tõid õpilased oma kirjutistes välja, et sõpradega saab nalja teha (1 kood) ning, et nendega saab koos koju minna (1 kood).

Koolis meeldib mulle sõbraga mõtteid ja nalju vahetada. (K2)

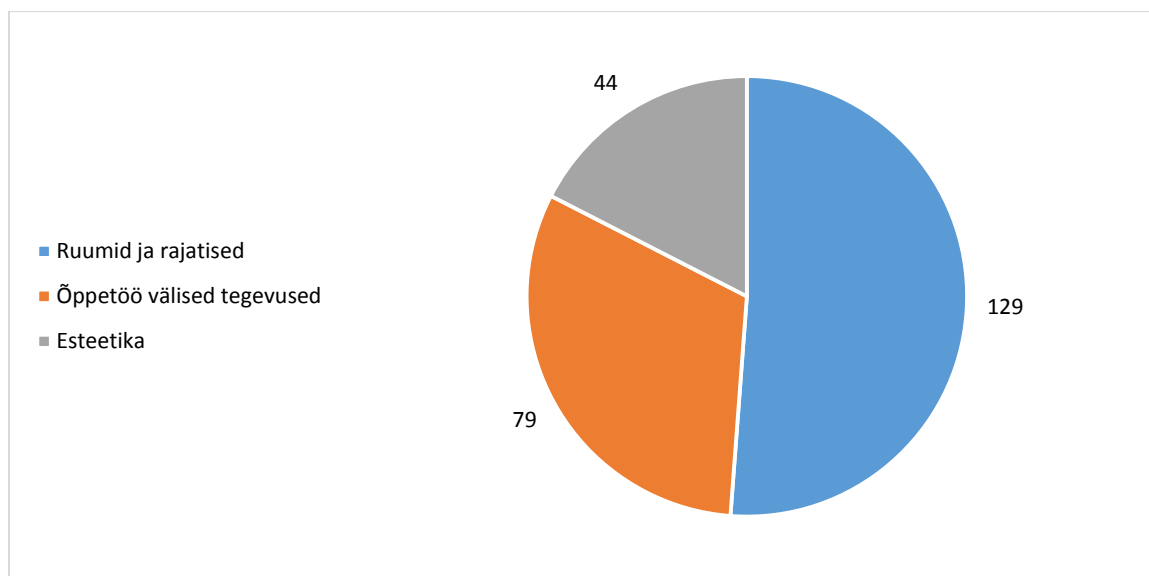
Õpilased nimetasid oma töödes peale sõprade ka klassikaaslaseid, pinginaabreid ja üldiselt kooliõpilasi.

Mulle meeldivad oma mõned klassivennad ja klassiõed. (K3)

Mul on maailma parim pinginaaber. (K1)

Keskkonna struktuurid

Keskkonna struktuuride kategooria alla liigendus 252 koodi, mis jagunesid kolme suuremasse rühma: tunnitöö välised tegevused, ruumid ja rajatised ning esteetika (vt joonis 6).

Joonis 6. Koodide jaotumine keskkonna struktuuride kategoorias.

Ruumid ja rajatised.

Kolmest rühmast suurim oli ruumide ja rajatiste rühm, mille alla kuulusid õpilaste poolt nimetatud koolimajas asuvad ruumid ning kooliterritooriumil asuvad rajatised. Kõige enam koodi selle kategooria all oli seotud sööklaga. Sööklad ja sööklaga seonduvat mainiti 40 korda. Õpilased kirjutasid, et neile meeldib koolis pakutav toit ning lisaks mainiti kolmel korral ka puhveti olemasolu.

Meie koolis on maitsev toit ja alati on olemas puhvet, kus saab kommi ja teisi maiustusi. (K1)

Koolis on väga head toidud ja sööklas on puhvet. (K1)

Mulle meeldib söökla kohvikust kommi ostmas käia. (K1)

Ruumide ja rajatiste rühmas oli populaarsuselt teisel kohal klassiruum, mida mainiti 24 korda. Õpilased kirjutasid, et neile meeldib nende klassiruum ning nad tõid välja erinevaid klassiruumis olevaid objekte.

Mulle meeldib meie klassi ruum, sest seinade peal on ilusad maalid. Veel ka selle pärast, et meil on tavaline tahvel ja SMART BOARD. (K3)

Minu klassiruum on väga ilus. Mulle meeldib see iga päev kui ma siia tulen. (K2)

Klassid on ilusad ja kenad. /.../ Klassides on mängu- ja võimlemispalle. Mõnes klassis saab pärast tööd värvilehti värvida. (K1)

Spordirajatisi mainiti õpilaste poolt 23 korral, millest 18 korral äärelinna kooli õpilaste poolt. Spordirajatistest nimetati kõige rohkem staadionit.

/.../ väljas on turnimispulgad, staadion ja võrkpalliala. (K3)

Meie koolis on suur saal saal ja jalkaplats, jooksurada ja korvpalli plats. (K2)

Raamatukogu mainiti õpilaste poolt 22 korda, millest 16 korda maakooli õpilaste poolt.

Mulle meeldib meie raamatukogu sest seal on palju teadmisi. (K3)

Mulle meeldib raamatukogu sest seal saab lugeda. (K1)

Tunnitöö välised tegevused.

Keskkonna struktuuride all oli suuruselt teine tunnitöö väliste tegevuste rühm. Selle alla kuulusid kooliüritused ja huviringid. Kooliürituste all toodi mitmel korral välja jõuludega seotud üritusi.

Mulle meeldib ka, et koolis on jõulupeod, jõululaat ja jõuluhommik. (K3)

Viiel korral mainiti, et koolis korraldatakse Eurovisiooni nimelist üritust.

Meil on koolis näiteks selline üritus nagu Eurovisioon, kus kõik esitavad saadud riigi loo. (K2)

Kooliürituste rühma alla tekkis erinevaid koode 12. Õpilased tõid välja palju erinevaid kooliüritusi nagu näiteks öökool, vungipäev, isadepäev, spordipäev, lugemisöö, lugemisõhtu ja kooli sünnipäev.

Meil toimub koolis pidusid nagu Eurovisioon, öökool, jõulupidu ja palju muud põnevat. (K2)

Ja mulle meeldib kooli üritused. Mis me teeme, näiteks jõululaat, vungipäev, ja igasuguseid veel. Mulle endale meeldis kõige rohkem advendilaat. (K1)

Huviringide rühma kuulus üheksa erinevat koodi, millest kõige enim mainitud oli ujumine. Ujumist mainiti kuuel korral – viis korda äärelinna kooli õpilaste poolt ning üks kord maakooli õpilase poolt.

Mulle meeldis käia teises klassis ujumas. (K3)

Mulle meeldib ujumine aga see on naljakas. (K2)

Populaarsuselt järgmine oli robootika, mida mainiti viiel korral ning seejuures vaid linnakooli õpilaste poolt.

Mulle meeldib ka robootika sest seal saab teha legosd roboteid teha. (K1)

Neljal korral mainiti suusatamist ning seda vaid äärelinna kooli õpilaste poolt.

Talvel saame me käia suusatamas. (K2)

Lisaks kolmele populaarsemale huviringile nimetati veel ka joogat, puutööringi, muusikakooli, saalihokit ja maadlustrenni.

Esteetika.

Esteetikaga seotud koode oli kokku 44, millest 29 olid äärelinna kooli õpilaste kirjutistest. Kõige rohkem kirjeldati siinkohal koolihoone välimust.

Meie koolis on kalad. Nad kaunistavad hästi koolimaja. Meie kool näeb välja värviline ja rõõmus. (K2)

Mulle meeldib üldse kool, sest see on ilus. (K1)

Lisaks toodi välja, et koolimaja on puhas, koolihoone on uus, seintel on maalingud, õhk on värske ning, et temperatuur koolimajas on sobilik.

Esteetika alla kuuluvad ka koolis kasutatavad õppematerjalid. Uuringus kirjeldasid viis õpilast, et neile meeldivad kasutatavad õppematerjalid. Viiest õpilasest kolm olid linnakooli õpilased ja kaks äärelinna kooli õpilased.

Arutelu

Magistritöö eesmärgiks oli uurida, mis meeldib esimeste kuni neljandate klasside õpilastele nende kooli juures ning kuivõrd nimetavad nad seejuures nende koolis rakendatud haridusuuendusi. Sellest tulenevalt arutleb töö autor siinkohal tulemuste üle, vastates eelnevalt esitatud uurimisküsimustele. Uurimisküsimustele vastamiseks koostas autor täiendavad arvutustabelid Microsoft Excel programmis. Tabelid on välja toodud lisas 3.

Õpikeskkonna aspektid õpilaste kirjutistes

Käesoleva töö üheks eesmärgiks oli uurida üldisemalt, mis õpilastele nende koolis meeldib. Selleks analüüsis töö autor õpilaste kirjutistest tulenevaid koodi ning tegi järeldused vastavalt koodide esinemishulga järgi. Õpilaste vastused kirjutistes varieerusid suures ulatuses, kuid siiski tulid välja populaarsemad vastused ja nendest tulenevad laiemad teemad. Töö autor analüüsis kogutud andmeid õpikeskkonna aspektide alusel ning samadel alustel pandi kirja ka alljärgnev arutelu.

Õppimine ja õpetamine oli neljast peakategooriast suurim ning sisaldas 536 koodi. Kõige rohkem nimetati selles kategoorias õppeainete ja õppimisviisidega seotud aspekte. Arvuliselt nimetati kirjutistes kõige rohkem kehalise kasvatus tundi. Liikumist üldisemalt analüüsis töö autor eraldi kategoorias. Võttes aga kokku kõik füüsilise aktiivsusega seotud aspektid, saame kokku 107 nimetust. Kaudselt võib siia juurde arvestada ka õuevahetunnid, mille üheks eesmärgiks on samuti õpilaste füüsilise aktiivsuse suurendamine. Lisades õuevahetunnid füüsilise aktiivsuse kategooria alla, saame füüsilise aktiivsuse nimetamise koguarvuks 120, mis moodustab kogu uuringu koodide arvust 11,03%, mis ei ole küll väga suur osa, kuid siiski suure olulisusega. Siit võib järeldada, et kuigi füüsilise aktiivsusega seotud aspekte ei peeta õpilaste poolt kõige olulisemaks, on ta siiski suures ulatuses esindatud.

Loova eneseväljenduse toetamine ja selle teostamiseks võimaluste loomine on Põhikooli riikliku õppekava (2011) järgi üheks põhikooli ülesandeks. Kuigi loovat

eneseväljendust võib esineda kõikides õppeainetes ja –tegevustes, keskendub autor siinkohal vaid selgelt välja tulnud loovusainetele ja –tegevustele. Kõige populaarsemaks vastuseks olid siinkohal kunsti- ja tööõpetuse tunnid, mida nimetati 40-l korral. Loova eneseväljendusega seotud aspekte mainisid õpilased oma kirjutistes kokku 83 korda, mis moodustab kõikide koodide koguarvust 7,63%, jäädes nähtavalt alla füüsilise aktiivsuse populaarsusele.

Neljast peakategooriast teisel kohal oli suhete kategooria, mis jagunes kaheks üsna võrdse suurusega osaks. 20 koodi võrra suurem oli alakategooria, mille keskmeks olid suhted täiskasvanutega. Siin moodustasid valdava enamuse koodidest õpetajaid iseloomustavad omadused, millest kõige populaarsemaks osutus „toredad õpetajad“. Alakategoorias mille keskmeks olid suhted õpilastega, moodustasid suurima osa sõpradega seotud koodid. Võrreldes õpetajate ja õpilastega seotud koodide arvu kogu koodide arvuga, selgub, et need moodustavad kokku 25,74% kogu uuringu koodidest. Sellest võib järeldada, et õpilased peavad suhtlemist õpetajate ning teiste õpilastega koolis väga oluliseks, ületades näiteks loova eneseväljenduse ja füüsilise aktiivsuse osakaalu.

Nelja peakategooria kolmandal kohal oli keskkonna struktuuride kategooria, milles oli kõige suurema osakaaluga sööklaga seotud koodid. Sööklat ja sellega seonduvat nimetati õpilaste kirjutistes 40 korda, mis moodustab koodide koguarvust 3,68% . Kuigi keskkonna struktuuride kategooria all oli palju erinevaid koode, võib statistika järgi järeldada, et keskkonna struktuurid ei ole õpilaste silmis kooli juures nii olulisel kohal, kui näiteks suhtlemine ja füüsiline aktiivsus.

Käesoleva töö teise uurimisküsimuse abil soovis autor välja selgitada valimisse kuulunud koolide erisusi. Kuna igas koolis oli erinev arv vastajaid, analüüsis autor vastuste esinemisi protsendiliselt, vastavalt iga kooli õpilaste kirjutistes esinenud koodide arvule. Kuna turvalisuse aspekti nimetati kokku vaid viiel korral, jättis töö autor need koodid siinkohal kõrvale ning analüüsis ülejäänud kolme peakategooriat.

Linnakooli koodid jagunesid kolme peakategooria vahel üsna erinevalt: 61% koodidest puudutas õppimist ja õpetamist, 26% suhteid ja 13% keskkonna struktuure. Äärelinna kooli koodid jagunesid pisut ühtlasemalt: 41% koodidest kuulus õppimise ja õpetamise kategooria alla, 30% suhete alla ning 28% keskkonna struktuuride alla. Maakooli koodid jagunesid samuti üsna võrdselt, kuid võrreldes linnakooli ja äärelinna kooli koodidega on siin järjekord teine: 41% koodidest olid õppimise ja õpetamise teemadel, 34% keskkonna struktuuride kohta ning 25% suhete teemal. Kõigi kolme valimisse kuulunud kooli puhul

paigutused enamuse koodidest õppimise ja õpetamise kategooriasse. Kui aga vaadelda iga kategooria all olevaid suurimaid protsente, siis selgub, et: Keskkonna struktuuride all on kõige suurema osakaaluga maakooli protsent, õppimise ja õpetamise all linnakooli protsent ja suhete all äärelinna kooli protsent. Kuigi protsentide erinevused ei ole suured, saame teha siit kokkuvõtte, et keskkonnastruktuure mainiti enim maakooli õpilaste, õppimist ja õpetamist linnakooli ja suhete teemat äärelinna kooli õpilaste poolt.

Lisaks uuris autor lähemalt koolide vahelisi erisusi kahes haridusuuenduste seisukohalt olulisemas valdkonnas – füüsiline aktiivsus ja õppimisviisid. Füüsilist aktiivsust nimetasid oma kirjutistes arvuliselt enim linnakooli õpilased. Füüsilise aktiivsuse kategooria 107-st koodist 63 ehk enam kui poole moodustasid linnakoolide õpilaste kirjutistest tulenevad koodid. Ka kolme kooli protsentide võrdluses oli linnakooli osakaal kõige suurem. Siit võib järeldada, et füüsilist aktiivsust on kolme kooli võrdluses kõige populaarsem linnakoolis. Õppimisviiside kategoorias olid koolide erisused sarnased eelnevalt kirjeldatule. Ka seal oli nii koodide arvu kui ka protsendi poolest kõige suurema osakaaluga linnakool. Millegi tõttu võib teha kokkuvõtte, et õppimisviise nimetasid oma töödes enim linnakooli õpilased.

Nüüdisaegsest õpikäsitusest tulenevad haridusuuendused õpilaste kirjutistes

Rumma (2017) uuringu järgi olid õpilase koolirõõmu olulisemateks mõjutajateks innovaatilisus ehk kooli uuendusmeelsus, õppetöö tähenduslikkus ning õpilaskeskne õpikäsitus. Üheks olulisemaks haridusuuenduseks peetakse õppijakeskset lähenemist. Õppijakeskse lähenemise üheks osaks on pakkuda õpilasele erinevaid õppimisviise. Käesolevast uuringust selgus, et kõige populaarsemaks õppimise viisiks on õppimine väljaspool klassiruumi. Erinevaid väljaspool klassiruumi õppimise viise nimetati 52-l korral. Siinkohal on huvitav asjaolu, et 38 koodi 52-st olid äärelinna kooli õpilaste kirjutistes. Küll oli see aga ära mainitud ka ülejäänud kahes koolis. Seega võib järeldada, et kuigi kõikide koolide kirjutistest oli õppimine väljaspool klassiruumi esindatud, oli see olulisimal kohal äärelinna õpilaste seas.

Eesti haridussüsteemis pannakse suurt rõhku aktiivse eluviisi edendamisele. Paljud koolid on liitunud programmiga Liikuma Kutsuva Kool ning mitmetes koolides tegeletakse ka Eesti haridusmaastikul üsna uue termini all olevate liikumistegevustega - vunkimine. Liikumistegevusi nimetati käesolevas uuringus kokku 58-l korral. Vunkimist nimetati

seejuures kümnel korral ning seda vaid linnakoolis, kus see ainsana kolmest koolist ka rakendunud on.

Uurimistöö piirangud

Uuringu valimisse kuulusid kolm Eesti kooli, kus on innovaatilisi haridusuuendusi juba mitmeid aastaid rakendatud. Kolme kooli andmete põhjal saadud tulemusi ei saa laiendada ja üldistada kõikidele koolidele. Valimisse kuulunud koolides küsitleti vaid 1.-4. klasside õpilasi ning seetõttu ei saa tulemusi laiendada vanematele klassidele.

Kokkuvõtteks

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli uurida, mis meeldib esimeste kuni neljandate klasside õpilastele nende kooli juures ning kuivõrd nimetavad nad seejuures nende koolis rakendatud haridusuuendusi. Uurimuses osales 191 õpilast 1.-4. klassidest kolmest Eesti üldhariduskoolist.

Andmete kogumiseks paluti õpilastel 12 minuti jooksul vabas vormis kirjutada, mis neile oma koolis meeldib. Andmete analüüsimiseks kasutati kvalitatiiv-kvantitatiivset sisuanalüüsi, ühendades omavahel teksti kodeerimise ja koodide arvulise võrdlemise.

Uurimistöö tulemusena selgusid õpilaste seas populaarsemad valdkonnad, mis kujundavad koolis õpikeskkonda ning tuli välja ka, milliseid haridusuuendusi on õpilased koolis märganud.

Õpilaste kirjutistes nimetati väga palju erinevaid õpikeskkonda kujundavaid aspekte, mis näitab seost varasemate uurimustega, et koolis ongi väga palju erinevaid komponente, mis kõik kujundavad õpikeskkonda. Uuringu kõige populaarsemaks teemaks olid suhted õpilaste ja õpetajatega, mis moodustasid veerandi kõikidest vastustest. Haridusuuendustest olid olulisel kohal käesolevas uurimuses õppimise väljaspool klassiruumi ja füüsiline aktiivsus.

Käesolev töö annab olulist informatsiooni selle kohta, et haridusuuenduslikud muutused on nähtavad ka õpilastele ja nad väärtustavad seda oma igapäevases koolielus. Sellest saab järeldada, et haridusuuendajate töö on edukas ning sellega on mõistlik jätkata.

Märksõnad: nüüdisaegne õpikäsitus, õpikeskkond, suhted, õppimine ja õpetamine, keskkonna struktuurid

Summary

The aim of this Master's thesis was to study what do the first to fourth grade pupils like about their school and whether they name any educational improvements implemented at their school. The survey involved 191 pupils from three public schools in Estonia. Only 1st to 4th grade pupils were involved.

To collect data, students were asked to write in freely for 12 minutes what they like in their school. Qualitative-quantitative content analysis was used to analyze the data, combining the coding of the text with numerical comparison of the codes.

As a result of the research, the most popular aspects of learning environment among students were identified and it was found out which educational improvements students noticed at school.

Students' writings showed many different aspects of the learning environment, which shows the connection with earlier studies. The most popular topic of this study was the relationship between students and teachers. It formed a quarter of all responses. Important educational improvements that were shown in this study were studying outside the classroom and physical activity.

This paper provides important information on the fact that educational changes are visible to students and they value it in their everyday school life. It can be concluded that the work of educators is successful and it reasonable to continue with the work.

Keywords: new learning theory, learning environment, relationships, teaching and learning, environmental structures

Tänu sõnad

Täna oma kursusekaaslast, kes julgustasid ja motiveerisid töö osas mitte alla andma. Täna oma tööandjat ja kolleege mõistva suhtumise eest töö kirjutamise perioodil.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud käesoleva magistritöö ise ning olen nõuetele vastavalt toonud välja teiste autorite panuse. Uurimustöö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli Haridusteaduste Instituudi lõputöö nõuetest ning on koostöös heade akadeemiliste tavadega.

Allkiri:

Kuupäev: 21.05.2018

Kasutatud kirjandus

- Akpan, J. P., & Beard, L. A. (2016). Using Constructivist Teaching Strategies to Enhance Academic Outcomes of Students with Special Needs. *Universal Journal of Educational Research*, 4(2), 392-398.
- Allen, J., Gregory, A., Mikami, A., Lun, J., Hamre, B., & Pianta, R. (2013). Observations of effective teacher-student interactions in secondary school classrooms: Predicting student achievement with the classroom assessment scoring system - Secondary. *School Psychology Review*, 42(1), 76.
- Ambrose, S. A., Bridges, M. W., DiPietro, M., Lovett, M. C., & Norman, M. K. (2010). *How learning works: Seven research-based principles for smart teaching*. John Wiley & Sons.
- Bolhuis, S. (2003). Towards process-oriented teaching for self-directed lifelong learning: a multidimensional perspective. *Learning and Instruction*, 13, 327–347.
- Bransford, J. D., Brown, A. L., & Cocking, R. R. (2000). *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School: Expanded Edition*. Washington, D. C.: National Academy Press.
- Brooks, J. G., & Brooks, M. G. (1993). *In search of understanding: The case for constructivist classroom*. Alexandria, VA: Association of Supervision and Curriculum Development.
- Calouste Gulbenkian Foundation. (2002). *Learning throughout life: challenges for the twenty-first century*. Unesco.
- Cohen, J. (2006). Social, emotional, ethical, and academic education: Creating a climate for learning, participation in democracy, and well-being. *Harvard Educational Review*, 76, 201–237.
- Cohen, J., McCabe, L., Michelli, N. M., & Pickeral, T. (2009). School climate: Research, policy, practice, and teacher education. *Teachers college record*, 111(1), 180-213.
- Cooperstein, S. E., & Kocovar-Weidinger, E. (2004). Beyond active learning: a constructivist approach to learning. *Reference Services Review*, 32 (2), 141-148.
- Eesti elukestva õppe strateegia 2020. (2014). Külastatud aadressil <https://www.hm.ee/sites/default/files/strateegia2020.pdf>
- Eisen, F. (1995). *Kooliuuenduse liikumisest Eestis 1918-1940*. Tallinn: Haridusministeeriumi Metoodika- ja Koolituskeskuse trükikoda.

- Eisen, F., Jakobson, E., Leht, K. (toim.), Lehestik, P., Liimets-Sorokina, R. (1990). *Kooliuuenduslane. Johannes Käisi Seltsi kooliuuenduslik väljaanne*. Külastatud aadressil <http://www.digar.ee/arhiiv/et/download/181914>
- Eisenschmidt, E., Erss, M., Heidmets, M. (Koost), Kikas, E., Poom-Valickis, K., Slabina, P., Timoštšuk, I. & Vinter, K. (2017). *Õpikäsitus: teooriad, uurimused, mõõtmine. Analüütiline ülevaade*. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Freiberg, H. J. (Ed.). (1999). *School climate: Measuring, improving and sustaining healthy learning environments*. Philadelphia: Falmer Press
- Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. Routledge.
- Hiemstra, R. (1991). Creating environments for effective adult learning. *New directions for adult and continuing education*, 50, 9.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational researcher*, 33(7), 14-26.
- Kalmus, V., Linno, M. & Masso, A. (2015). *Kvalitatiivne sisuanalüüs*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Leijen, Ä., Pedaste, M., Peitel, T., Saks, K., & Tamm, A. (2017). *Uurimisprojekti "Süstemaatiline kirjanduse ülevaade õpikäsituse nüüdisaegsuse hindamiseks sobivate mõõtevahendite leidmiseks" raport*. Külastatud aadressil <http://hdl.handle.net/10062/55715>
- McBer, H. (2001). Research into teacher effectiveness. *Early Professional Development Of Teachers*, 68(216), 1-69.
- Mitchell, M.M., & Bradshaw, C.P. (2013). Examining classroom influences on student perceptions of school climate: The role of classroom management and exclusionary discipline strategies. *Journal of School Psychology*, 51, 599–610.
- Morrone, A. S., Ouimet, J. A., Siering, G., & Arthur, I. T. (2014). Coffeehouse as classroom: Examination of a new style of active learning environment. *New directions for teaching and learning*, 2014(137), 41-51.
- Märja, T., Lõhmus, M. & Jõgi, L. (2003). *Andragoogika: raamat õppimiseks ja õpetamiseks*. Ilo.
- National Research Council. (2004). *Engaging schools: Fostering high school students' motivation to learn*. National Academies Press.
- Niemeyer, D. (2003). *Hard facts on smart classroom design*. Lanham,MD: Scarecrow.
- OECD. (2013). *Innovative Learning Environments*. Paris: OECD Publishing.

- Orbanić, N. D., Dimec, D. S., & Cencič, M. (2016). The effectiveness of a constructivist teaching model on students' understanding of photosynthesis. *Journal of Baltic science education*, 15(5).
- Pascarella, E. T., & Terenzini, P. T. (2005). *How college affects students: A third decade of research (Vol. 2)*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. (2010). *Riigi Teataja I 2010*, 41, 240. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/122012018003>
- Põhikooli riiklik õppekava. (2011). *Riigi Teataja I 2018*, 8. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/114022018008>
- Richardson, V. (1997). *Constructivist teacher education: Building new understandings*. London: The Falmer Press.
- Rumma, K. (2017). *Projekti "Õpikäsituse profiil" uuringutulemuste raport*. Külastatud aadressil https://www.hm.ee/sites/default/files/okprofiil_rumma.pdf
- Shernoff, D. J., Ruzek, E. A., & Sinha, S. (2016). The influence of the high school classroom environment on learning as mediated by student engagement. *School Psychology International*, 38(2), 201-218.
- Smit, K., de Brabander, C. J., & Martens, R. L. (2014). Student-centred and teacher-centred learning environment in pre-vocational secondary education: Psychological needs, and motivation. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 58(6), 695-712.
- Tagiuri, R. (1968). The concept of organizational climate. In R. Tagiuri & G.H. Litevin (Eds.), *Organizational climate: Explanation of a concept* (pp. 11–35). Boston: Harvard University Press.
- Tire, G., Henno, I., Soobard, R., Puksand, H., Lepmann, T., Jukk, H., Lindemann, K., Kitsing, M., & Täht, K. (2016). *PISA 2015 Eesti tulemused*. Tallinn: Atlex kirjastus.

Lisa 1. Näide õpilase kirjutisest

Mis mulle meeldib kooli juures? 28.11

Mulle meeldib kooli juures see, et õpetaja on tore, kena, rõõmus. Mulle meeldib koolis sõpradega olla. Mulle meeldib meie kool, sest piin on head õpetajad ja sõbrad. Mulle meeldib mu klassi ruum, sest see on puhas, ilus, suur. Mulle meeldib kooli juures see, et meil on head õpilased ja head õpetajad. Mulle meeldib see kooli juures, et ma saan targaks. Meie kool on värviline. Mulle meeldib kooli juures toit. Mulle meeldib kooli juures kehaline. Mulle meeldib kooli juures muusika. Mulle meeldib matemaatika. Mulle meeldib inglise keel. Mulle meeldib koolis kontrolltöösid teha. Mulle meeldib koolis eesti keel tunnis etteütust teha.

Lisa 2. Näide kodeerimisest

G:\MAGISTRITÖÖ\Lõputöö\UUS-mx5 - MAXODA 11 (Release 11.1.2)

Project Edit Documents Codes Summaries Memos Variables Analysis Mixed methods Visual tools Windows Toolbars ?

Document Browser: Linnakool

Documents

- Linnakool 958
 - Aarelinna kool 397
 - Maakool 299
 - Sets 262

Code System

- kirjutamine 7
- arvutamine 6
- Tegasside saamine 4
- kulamine 2
- pallu tegevust 2
- arutelu tunnis 1
- Inglise keeles rääkmine 1
- vaba raamatu vaik 2
- ettevutus 2
- puutöö 2
- söögitegemine 2
- töölehed 2
- laulmine 1
- rühmatööd 2
- lahville kirjutamine 2
- lahvelarvutite kasutamine m... 1
- kontrolltööde tegemine 1
- finide vastamine 1
- oma kirjutatud töö vaatamine 1
- ÕPPE KORRALDUS 72
- LIIKUMINE 58
- tundide omandused 0
- tegevusi täis tunnid 2
- huvitavad tunnid 2
- toredad tunnid 3
- lähedad tunnid 1

Document Browser: Linnakool

What I like about school?

Mulle meeldib minu kooli juures see, et
meil on väga, väga lähedased õpetajad.
Koolis tehakse lastelaidi reaktunde ja
tunde. Klavis on huvivägi ja kumari.
Reaktuntides saab küppereeniseid ja
sulgallidestega mängida. Klavides on
mängu ja söömleniimale. Mõnes klavis
saab pärast tööd väikeste viirude
Mõni kord jagada meie matemaatika
õpetaja ja kumari. Mõni tund n. n. mängu
me lahusti või midagi muud.

Diagram illustrating relationships between different types of lessons:

- ..lähedad õpetajad
- ..lähedad vahetunnid
- ..klassiruum
- ..lähedad tunnid
- ..hüpernoorid
- ..sulgalal
- ..võimlemispallid
- ..mängud
- ..peast tunde
- ..õpetaja annab konmi
- ..mängimine
- ..kähtoot

Simple query (OR combination) 1/1

[illegible]

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Pille Arro (13.10.1993)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Nüüdisaegse õpikäsituse väljendumine esimeste kuni neljandate klasside õpilaste kirjutistes kolme Eesti kooli näitel“, mille juhendaja on Maria Jürimäe.
 - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 21. mail 2018